

TEZA:

Obwiniony radca prawny, będąc pełnomocnikiem pokrzywdzonego, w sprawie toczącej się przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym, naruszył swoje obowiązki zawodowe poprzez złożenie z przekroczeniem ustawowego terminu wniosku o uzasadnienie wyroku, na skutek czego Sąd odmówił sporządzenia uzasadnienia. Takie działanie uniemożliwiło pokrzywdzonemu wniesienie środka zaskarżenia od niekorzystnego orzeczenia. Kara pieniężna 4200 zł jest adekwatna do popełnionego deliktu dyscyplinarnego.

Sygn. akt: **WO-210/22**

O R Z E C Z E N I E

z dnia 23 lutego 2023 r.

**Wyższy Sąd Dyscyplinarny
Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie**

w składzie:

Przewodniczący: SWSD Leszek Korczak

Sędziowie: SWSD Sławomir Pilipiec - sprawozdawca
SWSD Sławomir Bereza

Protokolant: Piotr Ciepiński

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego radcy prawnego
Magdaleny Śnieguli

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2023 r. na rozprawie
sprawy radcy prawnego P B., nr wpisu (...)

obwinionego o czyny:

- 1) z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w związku z art. 6, art. 8, art. 12 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.
- 2) z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 62 ust. 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

z powodu odwołania Obwinionego od orzeczenia Okręgowego Sądu
Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 14 września 2022 r.,
sygn.

akt D- 35/22,

orzeka:

- I. utrzymuje w mocy zaskarżone orzeczenie w całości;

II. zasądza od obwinionego koszty postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w zryczałtowanej kwocie 1.800,00 zł (słownie: jeden tysiąc osiemset złotych) płatne na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie.

Uzasadnienie

Na podstawie wniosku o ukaranie w postępowaniu dyscyplinarnym z dnia 21 czerwca 2022 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP w (...), radca prawny K.A.-W. wniosła o ukaranie radcy prawnego P.B., wpisanego na listę radców prawnych prowadzoną przez OIRP w (...) pod nr wpisu (...). Podstawą faktyczną wszczęcia dochodzenia była skarga z dnia 11 stycznia 2022 r. złożona przez M.M.(dalej Skarżący). Z skargi wynikało, że radca prawny P.B. w ocenie Skarżącego rażąco naruszył zasady etyki zawodowej. Przez cały okres prowadzenia postępowania administracyjnego przed Dyrektorem Generalnym Służby Więziennej, Ministrem Sprawiedliwości nic nie wzbudzało zastrzeżeń Skarżącego aż do czasu udzielenia radcy prawnemu P.B. upoważnienia do reprezentowania Skarżącego przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Warszawie. Od tego momentu oprócz przesłania zdjęcia, iż sprawa została zarejestrowana i nadano jej sygnaturę, wszelkie informacje Skarżący musiał zdobywać sam - dzwoniąc na sekretariat i dowiadywać się osobiście. Skarżący podniósł, że radca prawny P.B. nie zachował terminu napisania wniosku o uzasadnienia wyroku, co spowodowało brak dalszej ścieżki odwoławczej dla niego. Podkreślił, że jest to dla niego smutny wynik blisko dwuletniej drogi odwoławczej przed organami. Zdaniem Skarżącego skarga na radcę prawnego P.B. ma doprowadzić do ustalenia czy doszło do pogwałcenia zasad etyki zawodowej i powtórnego pokrzywdzenia jego osoby przez umyślne lub nieumyślne postępowanie radcy prawnego P. B. W oparciu o okoliczności ustalone w sprawie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP w (...) we wniosku o ukaranie postawiła P. B. zarzuty w postępowaniu dyscyplinarnym, o to że: 1) będąc ustanowionym pełnomocnikiem z wyboru, w sprawie toczącej się przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Warszawie, sygn. akt II SA/Wa 220/21 nie dochował należytej staranności przy wykonywaniu zawodu radcy prawnego, tj. wniosek o uzasadnienie wyroku z dnia 3 września 2021 r. złożył po terminie, na skutek czego Sąd postanowieniem z dnia 11 października 2021 r. odmówił sporządzenia uzasadnienia, co pozbawiło Mocodawcę możliwości wniesienia środka zaskarżenia od niekorzystnego orzeczenia, 2) wezwany w styczniu 2022 r., przez

Rzecznika Dyscyplinarnego do złożenia wyjaśnień w ww. sprawie, w wyznaczonym terminie nie wykonał nałożonego obowiązku.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w (...) (OSD, Sąd I instancji), po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 września 2022 r. sprawy z wniosku Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego o ukaranie radcy prawnego P.B. obwinionego jak we wniosku o ukaranie, uznał obwinionego radcę prawnego P. B. za winnego popełnienia zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego polegającego na tym, że

1) będąc ustanowionym pełnomocnikiem M.M., w sprawie toczącej się przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Warszawie pod sygn. akt II SA/Wa 220/21 naruszył swoje obowiązki zawodowe poprzez złożenie z przekroczeniem ustawowego terminu wniosku o uzasadnienie wyroku z dnia 3 września 2021 r., na skutek czego Sąd postanowieniem z dnia 11 października 2021 r. odmówił sporządzenia uzasadnienia, co pozbawiło Mocodawcę możliwości wniesienia środka zaskarżenia od niekorzystnego orzeczenia,

czym dopuścił się popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1166) w związku z art. 6, 8 oraz 12 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, za co wymierzył obwinionemu karę pieniężną w wysokości 4200,00 zł;

2) wezwany pismem z 13 stycznia 2022 r., przez Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP w (...) do złożenia wyjaśnień w sprawie skargi M. M., w wyznaczonym terminie nie wykonał nałożonego obowiązku,

czym dopuścił się popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1166) w związku z art. 62 ust. 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (stanowiącego załącznik do uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r.), za co wymierzył obwinionemu karę upomnienia.

Ponadto na podstawie art.70(6) ustawy o radcach prawnych zasądził od radcy prawnego P.B. na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w (...) zryczałtowane koszty postępowania przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym Okręgowej Izby Radców Prawnych w (...) w kwocie 2000,00 zł

W uzasadnieniu orzeczenia OSD podniósł, że stan faktyczny sprawy jest w zasadzie niesporny, poza drobnymi różnicami w relacjach obwinionego i pokrzywdzonego, które nie mają istotnego znaczenia. Sąd I instancji ustalił, że

Obwiniony w dniu 21 grudnia 2020 r. został ustanowiony przez pokrzywdzonego M.M. pełnomocnikiem do reprezentowania go przed sądami administracyjnymi. Odpis pełnomocnictwa został przedłożony do akt sprawy toczącej się przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Warszawie pod sygn. akt II SA/Wa 220/21 (data poświadczenia za zgodność z oryginałem - 30 marca 2021 r.). Wyrokiem z dnia 3 września 2021 r. Sąd ten oddalił skargę wniesioną przez pokrzywdzonego. Obwiniony z uchybieniem terminu złożył wnioski o uzasadnienie tego wyroku, w związku z czym WSA w Warszawie, postanowieniem z dnia 11 października 2021 r. odmówił sporządzenia uzasadnienia wyroku. W konsekwencji wyrok niekorzystny dla pokrzywdzonego uprawomocnił się 12 października 2021 r. Obwiniony, wezwany przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP w (...) pismem z 13 stycznia 2022 r., do złożenia wyjaśnień w sprawie skargi M. M., w wyznaczonym terminie 7 dni nie wykonał nałożonego obowiązku; nie uczynił też tego później. Pismo zostało odebrane przez obwinionego w dniu 19 lutego 2022 r. Wezwany przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP w (...) do osobistego stawiennictwa na przesłuchanie w dniu 9 maja 2022 r. radca prawny P.B. nie stawił się. Wobec powyższego, odpis postanowienia o przedstawieniu zarzutów doręczono obwinionemu pocztą. Na rozprawie przed OSD w dniu 14 września 2022 r. obwiniony przyznał się do popełnienia pierwszego z zarzucanych czynów, stwierdzając: „przyjmuję tę swoją omyłkę. (...) uznaję swoją odpowiedzialność co do nie zachowania terminu złożenia wniosku o uzasadnienie, za co chciałbym przeprosić pokrzywdzonego. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego obwiniony zgodził się na karę, której zasądzenia domagała się Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego, tj. zapłatę kary pieniężnej w wysokości 1,5 krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, tj. 4.200 zł, ale wskazał, że „chciałby, żeby znaczna część tej kwoty została przekazana pokrzywdzonemu”. Co do zarzutu braku odpowiedzi na wezwanie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP w (...) Obwiniony na rozprawie w dniu 14 września 2022 r. stwierdził: „uważam, że złożenie pisemnych wyjaśnień nie gwarantuje mi prawa do obrony. Nie mówię o przepisach KERP, ale o gwarancjach fundamentalnych wynikających z Konstytucji i k.p.k., które mają pierwszeństwo. Ja nie złożyłem tych wyjaśnień ze względów fundamentalnych. (...) zachowanie potencjalnego obwinionego na etapie postępowania przed rzecznikiem, przed wszczęciem dochodzenia, może negatywnie rzutować na późniejszą jego sytuację.

OSD stwierdził, że oba zarzuty stawiane obwinionemu okazały się zasadne.

Podniósł, że uchybienie przez profesjonalnego pełnomocnika terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie orzeczenia stanowi jedno z poważniejszych przewinień z zakresu naruszenia obowiązków zawodowych. Wiąże się ono bowiem zazwyczaj z brakiem możliwości złożenia środka zaskarżenia od orzeczenia niekorzystnego dla klienta. Sąd I instancji podkreślił, że oprócz zarzucanego i przypisanego w tej sprawie naruszenia zasad wynikających z art. 6, 8 i 12 KERP, tego rodzaju sytuacje mają negatywny wpływ na postrzeganie całego środowiska radców prawnych. Ponadto wskazał, że samorządowy obowiązek udzielenia wyjaśnień na żądanie rzecznika dyscyplinarnego w żaden sposób nie uchybia gwarancjom procesowym obwinionego, czy też późniejszego obwinionego. Odpowiednie stosowanie k.p.k. (art. 74(1) ustawy o radcach prawnych), że w radcowskim postępowaniu dyscyplinarnym w pełni obowiązuje domniemanie niewinności (art. 5 k.p.k.), prawo do odmowy składania wyjaśnień (art. 175 § 1 k.p.k.), prawo do odmowy przez świadka odpowiedzi na pytanie (art. 183 k.p.k.) i brak obowiązku dostarczania dowodów przeciwko sobie (art. 74§ 1 k.p.k.). Wspomniany obowiązek jest elementem oczekiwanej współpracy między radcą prawnym a samorządem (art. 62 ust. 1 KERP), a dotyczy nie tylko stawienia się na wezwanie oraz złożenia wyjaśnień przed rzecznikiem dyscyplinarnym i jego zastępcami, ale i na żądanie innych organów - dziekana, wicedziekana, sądu dyscyplinarnego i wizytatorów. W konfrontacji z gwarancjami karnoprosesowymi obwinionego realizacja obowiązku złożenia wyjaśnień sprowadza się do okazania szacunku wobec wzywającego organu (art. 61 ust. 1 KERP) poprzez złożenie odpowiedzi i może ograniczyć się do oświadczenia o skorzystaniu ze wskazanych wyżej uprawnień.

Od powyższego orzeczenia odwołanie w dniu 28 października 2022 r. złożył Obwiniony. W odwołaniu zaskarżył orzeczenie w całości: w pkt 1) co do kary, zaś w pkt 2) co do winy. Jednocześnie wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia w ten sposób, żeby w pkt. 1), w miejsce orzeczonej kary pieniężnej, orzec karę upomnienia, zaś pkt 2) wyeliminować z sentencji orzeczenia. W uzasadnieniu do odwołania stwierdził, że skoro, w ocenie Sądu *meriti* nie było możliwości zadośćuczynić pokrzywdzonemu poprzez zapłatę *mutatis mutandis* nawiazki i orzeczenie tejże w miejsce kary pieniężnej - o co wnosił Obwiniony, to należało sprawę ocenić pod kątem niespornych - jak OSD to określił - okoliczności sprawy. Z tych niespornych okoliczności wynika zaś to, że Obwiniony przyjął od M.M. pełnomocnictwo jedynie w celu wyręczenia go z czynności wydrukowania i wysłania skargi do WSA w Warszawie w sytuacji, gdy uprzednio pomoc prawna

była ograniczona li tylko do sporządzania pism dla pokrzywdzonego. Miało to swoje odzwierciedlenie w wysokości honorarium oraz sposobu, w jaki do tej pory strony ułożyły zakres swojej współpracy. Z zeznań pokrzywdzonego oraz treści wyjaśnień Obwinionego wynika, że doszło do nieporozumienia w zakresie kto ma złożyć wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku. Pokrzywdzony zeznał, że on sam złożył wniosek; Obwiniony wyjaśnił, że wniosek złożył wówczas gdy poprosił go o tą czynność sam pokrzywdzony. Tym samym stopień zawinienia w tej sprawie nie wynikał z celowego zaniechania radcy prawnego, lecz był wynikiem nieporozumienia w zakresie, kto ma ów wniosek złożyć. Należy zaznaczyć, że zaraz po poinformowaniu, aby taki wniosek złożyć, wniosek ten został złożony. Sam fakt przyjęcia pełnomocnictwa nie miał tutaj decydującego znaczenia, skoro strony dotychczas układały sobie taki sposób świadczenia usługi (za symboliczne honorarium), w którym to Obwiniony przygotowywał pisma na wezwanie pokrzywdzonego, a ten kierował pisma samodzielnie. Jeszcze raz należy podkreślić, że przyjęcie pełnomocnictwa miało tylko charakter ułatwiający klientowi złożenie skargi w terminie (i nastąpiło na wyraźną jego prośbę, przy stosunkowo niezmiennym - symbolicznym honorarium). Nieporozumienie w zakresie złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku winno być ocenione *ad casum* przedmiotowej sprawy, a właściwa karą winno być upomnienie. Tym bardziej, że Obwiniony złożył wyczerpujące wyjaśnienia, przyznał się do błędu, wyraził skruchę, przeprosił M. M., a nadto zadeklarował, aby kwota 4200 zł została potraktowana jako nawiązka na rzecz pokrzywdzonego. Obwiniony dalej uważa, że przy odpowiednim stosowaniu przepisów k.p.k. istnieje możliwość zasądzenia nawiązki na rzecz M.M.i dalej wniosł, aby obok kary upomnienia (w miejsce kary pieniężnej), orzec wobec niego nakaz zapłaty nawiązki na rzecz M. M., w kwocie 4200 zł. Natomiast co do drugiego zarzutu związanego z uznaniem Obwinionego za winnego niezłożenia wyjaśnień przed Rzecznikiem Dyscyplinarnym Obwiniony podniósł, że wobec przepisów rangi konstytucyjnej, nie jest możliwe ukaranie radcy prawnego, który - realizując swoje prawo do obrony - uprzednio otrzymał treść skargi i wniosku o ściganie, nie złożył stosownych wyjaśnień. Należy zaznaczyć, że już z chwilą otrzymania treści wniosku o pociągnięcie tegoż do odpowiedzialności dyscyplinarnej, realizuje się jego prawo do obrony w znaczeniu materialnoprawnym. Ma on prawo w szczególności już na tym etapie (kiedy zarzut jest kierowany do niego wprost - *ad personam*), do nie składania jakichkolwiek wyjaśnień. Każde bowiem jego zachowanie w tym momencie może

być ocenione w niekorzystny sposób przez organy procesowe, dlatego radca prawny znajdujący się w takiej sytuacji posiada fundamentalne prawo do milczenia. Nie wolno mu z tego powodu czynić zarzutu, ani tym bardziej traktować takiej linii (już) obrony, jako deliktu dyscyplinarnego. Byłoby to bowiem pogwałcenie istoty prawa do obrony na każdym etapie postępowania - także wyjaśniającego. Przy czym konstrukcja przepisu art. 62 ust. 3 KERP, jako przepisu regulującego samoistny „delikt” dyscyplinarny - wbrew twierdzeniom Sądu *a quo* - absolutnie nie zezwalałaby na możliwość ograniczenia się przez radcę prawnego do złożenia „oświadczenia o skorzystaniu z uprawnień opisanych w art. 5,175,183 i 7 4 k.p.k. Treść tego przepisu jest jasna (*clara non sunt interpretanda*) jako norma deliktowa. Radca prawny „obowiązany jest złożyć wyjaśnienia w wyznaczonym terminie”. Skoro obowiązek ten może pozostawać w sprzeczności z gwarancjami rangi konstytucyjnej, to w żadnym wypadku nie można karać radcy prawnego za niewypełnienie tego obowiązku w okolicznościach sprawy, złożenia przeciw niemu skargi i żądania pociągnięcia go do odpowiedzialności dyscyplinarnej. Z tych względów, Obwiniony uznał odwołanie za usprawiedliwione.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny (WSD) zważył co następuje:

Wyższy Sąd Dyscyplinarny w pełni podziela i przyjmuje za swoje ustalenia poczynione przez OSD w (...) oraz dokonaną na tej podstawie ocenę prawną zarzucanego Obwinionemu czynu. Odwołanie Obwinionego nie zasługuje na uwzględnienie w całości. WSD podziela zdanie OSD i Obwinionego, że stan faktyczny w niniejszej sprawie jest co do zasady bezsporny w zakresie czynów objętych wnioskiem o ukaranie, za które Obwiniony został ukarany.

Na wstępie wskazać należy, iż w przedmiotowej sprawie WSD zastosował przepisy Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2022 r. (tj. stanowiącego załącznik do Uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego), albowiem zgodnie z § 2 uchwały Nr 1/2022 Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 8 lipca 2022 r. w sprawie zmiany Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, do zdarzeń mających miejsce przed dniem wejścia w życie tej uchwały zastosowanie mają przepisy Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w brzmieniu dotychczasowym.

Stanowisko sądu odwoławczego wobec zgłoszonych zarzutów.

W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Obwiniony nie powołując się w odwołaniu na żadne przepisy k.p.k., podnosi jedynie zarzut błędnej interpretacji swego zachowania przez OSD w zakresie czynu pierwszego i orzeczonej kary. Ponadto podnosi zarzut błędnej wykładni przepisu art. 62 ust. 3 KERP.

W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego zarzut pierwszy, dotyczący błędnej interpretacji zachowania Obwinionego polegającego na tym, że Obwiniony przyjął od M.M. pełnomocnictwo jedynie w celu wyręczenia go z czynności wydrukowania i wysłania skargi do WSA w Warszawie w sytuacji, gdy uprzednio pomoc prawna była ograniczona li tylko do sporządzania pism dla pokrzywdzonego, jest niezasadny. Nawet gdyby przyjąć, że doszło do nieporozumienia w zakresie kto ma złożyć wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku, to Obwiniony jako profesjonalista odpowiada za rzetelność relacji z klientem. Nie można zgodzić się ze zdaniem Obwinionego, że stopień zawinienia w tej sprawie nie wynikał z celowego zaniechania radcy prawnego, lecz był wynikiem nieporozumienia w zakresie, kto ma ów wniosek złożyć. To właśnie radca prawny ustala zasady komunikacji z klientem i mając na uwadze należyłą staranność swego zawodowego zachowania nie powinien dopuścić do niezachowania terminu napisania wniosku o uzasadnienie sentencji wyroku, co spowodowało brak dalszej ścieżki odwoławczej dla Skarżącego. Nie można uznać również argumentu Obwinionego, że przyjęcie pełnomocnictwa miało tylko charakter ułatwiający klientowi złożenie skargi w terminie. Pełnomocnictwo jako podstawowa czynność prawna w relacji radcy prawnego z klientem nie może być uznane za czynność pozorną, gdyż wraz z jego udzieleniem wiążą się konsekwencje prawne i etyczne. Do zasobu kompetencji pragmatycznych każdego radcy prawnego należy wiedza na ten temat. Zatem rację ma OSD stwierdzając, że uchybienie przez profesjonalnego pełnomocnika terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie orzeczenia stanowi jedno z poważniejszych przewinień z zakresu naruszenia obowiązków zawodowych. Wiąże się ono bowiem zazwyczaj z brakiem możliwości złożenia środka zaskarżenia od orzeczenia niekorzystnego dla klienta.

W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego zarzut drugi dotyczący błędnej wykładni przepisu art. 62 ust. 3 KERP jest niezasadny.

Zgodnie z art. 62 ust 3 KERP Radca prawny wezwany do złożenia wyjaśnień przez podmioty, o których mowa w ust. 2, w sprawach wynikających z ustawowych zadań samorządu radców prawnych bądź Kodeksu obowiązany jest złożyć wyjaśnienia w wyznaczonym terminie. Obowiązek ten wynika z kompetencji organów samorządu radców prawnych. Zgodnie bowiem z art. 41 pkt 5) ustawy o

radcach prawnych do zadań samorządu należy w szczególności nadzór nad należyтым wykonywaniem zawodu przez radców prawnych i aplikantów radcowskich. W trakcie postępowania dyscyplinarnego rzecznik dyscyplinarny, jego zastępcy, a także sądy dyscyplinarne są uprawnieni do wzywania radców prawnych w zakresie określonym ustawą o radcach prawnych i KERP. Niewykonanie zatem tego obowiązku rodzić musi powstanie deliktu dyscyplinarnego. Analizując natomiast stanowisko Obwinionego, że już z chwilą otrzymania treści wniosku o pociągnięcie go do odpowiedzialności dyscyplinarnej, realizuje się jego prawo do obrony w znaczeniu materialnoprawnym. Ma on prawo w szczególności już na tym etapie (kiedy zarzut jest kierowany do niego wprost - *ad personam*), do nie składania jakichkolwiek wyjaśnień. Każde bowiem jego zachowanie w tym momencie może być ocenione w niekorzystny sposób przez organy procesowe, dlatego radca prawny znajdujący się w takiej sytuacji posiada fundamentalne prawo do milczenia. Nie wolno mu z tego powodu czynić zarzutu, ani tym bardziej traktować takiej linii (już) obrony, jako deliktu dyscyplinarnego. Byłoby to bowiem pogwałcenie istoty prawa do obrony na każdym etapie postępowania - także wyjaśniającego, podkreślić należy że jest ono niezasadne. Zgodnie bowiem z doktryną i orzecnictwem Sądu Najwyższego pojęcie „wyjaśnienia” nie ma w normie wynikającej z art. 62 ust. 3 KERP charakteru oświadczenia dowodowego, o którym mowa w przepisach k.p.k., stosowanych odpowiednio w postępowaniu dyscyplinarnym, (zob. T. Jaroszyński (red.) A. Sękowska, P. Skuczyński, Kodeks Etyki Radcy Prawnego Komentarz, postanowienie SN z 24 maja 2006 r. w sprawie SDI 5/06). Zatem niezłożenie wyjaśnień przed Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego w jakiegokolwiek formie i o wybranej przez Obwinionego treści nie narusza przepisów k.p.k. oraz gwarancji konstytucyjnych prawa do obrony, rodzi natomiast konieczność poniesienia odpowiedzialności dyscyplinarnej, z uwagi na naruszenie art. 62 ust. 3 KERP.

Stanowisko sądu odwoławczego wobec zgłoszonych wniosków.

W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego wniosek Obwinionego o zmianę zaskarżonego orzeczenia w ten sposób, że w pkt. 1), w miejsce orzeczonej kary pieniężnej, orzec karę upomnienia, zaś pkt 2) wyeliminować z sentencji orzeczenia jest niezasadny w całości.

WSD przychyła się do stanowiska OSD, że wina Obwinionego w zakresie zarzutu 1) została udowodniona a kara została orzeczona przez OSD prawidłowo.

Natomiast w zakresie zarzutu 2), w przedmiotowych okolicznościach sprawy, zarówno uznana przez OSD wina i orzeczona kara są prawidłowe.

Zgodnie z art. 437 § 1 k.p.k. po rozpoznaniu środka odwoławczego sąd orzeka o utrzymaniu w mocy, zmianie lub uchyleniu zaskarżonego orzeczenia w całości lub w części. Według art. 437 § 2 k.p.k. Sąd odwoławczy zmienia zaskarżone orzeczenie, orzekając odmiennie co do istoty, lub uchyla je i umarza postępowanie; w innych wypadkach uchyla orzeczenie i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1, art. 454 lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Natomiast WSD nie ma możliwości wyeliminowania pkt. 2 z sentencji orzeczenia, gdyż nie ma takiej instytucji w systemie prawnym. W postępowaniu dowodowym przeprowadzonym na poziomie OSD nie ma braków i zdaniem WSD przeprowadzone zostało ono prawidłowo. Z dowodów zgromadzonych w aktach sprawy jednoznacznie wynika, że Obwiniony, do czego sam co do zasady się przyznał, że wniosek o uzasadnienie wyroku złożył po terminie, na skutek czego Sąd postanowieniem odmówił sporządzenia uzasadnienia, co pozbawiło Skarżącego możliwości wniesienia środka zaskarżenia od niekorzystnego orzeczenia. Zdaniem WSD słusznie OSD uznał, że Obwiniony naruszył przepisy art. 6, 8, 12 KERP. Normy z tych przepisów odnoszą się bezpośrednio do relacji radcy prawnego jako profesjonalisty do swojego klienta. Zgodnie z art. 6 KERP, Radca prawny, mając na uwadze treść roty ślubowania określonej w ustawie o radcach prawnych, obowiązany jest wykonywać czynności zawodowe rzetelnie i uczciwie, zgodnie z prawem, zasadami etyki zawodowej oraz dobrymi obyczajami. Nie można uznać zachowania Obwinionego za rzetelne i uczciwe, jeżeli z powodu błędów w komunikacji z klientem składa pismo procesowe po terminie (art. 6 KERP). Takie zachowanie jest też nielojalne, trudno uznać, że stało się to, jak pisze w odwołaniu Obwiniony, w wyniku nieporozumienia (art. 8 KERP). Radca prawny zobowiązany jest wykonywać swe czynności zawodowe sumiennie oraz z należyłą starannością uwzględniającą profesjonalny charakter działania. Obwiniony nie dochował należytej staranności, przyjął pełnomocnictwo od Obwinionego nie ustalając z nim zasad działania, w wyniku czego nie dotrzymał terminu (art. 12 KERP). Również z orzecznictwa sądów dyscyplinarnych wynika, że popełnienie czynu polegającego na niezłożeniu przez radcę prawnego w terminie środka odwoławczego w sytuacji braku jakichkolwiek okoliczności mogących usprawiedliwić takie zaniechanie jest zdaniem OSD

naruszeniem wskazanej wyżej normy (art. 6 KERP). Naruszenie to przede wszystkim polega na uchybieniu zapisanego we wskazanej normie obowiązku starannego działania. Od profesjonalnego pełnomocnika klient ma prawo bowiem oczekiwać, że ten realizując swe obowiązki działać będzie tak, aby w każdym zakresie chronić interesy klienta w sposób najlepszy z możliwych. Zatem w zakresie tym mieści się z całą pewnością również nakaz wykonywania obowiązków w sposób terminowy, w szczególności w sytuacji, gdy z zachowaniem określonych terminów wiążą się częstokroć bardzo doniosłe skutki prawne, w sposób bezpośredni oddziałujące na sytuację klienta. (Orzeczenie OSD z 29 lipca 2016 r. w sprawie D 30/2016, publ. Temidium.pl z 30.05.2017 r.).

Bezsprzecznie radca prawny, świadcząc klientowi pomoc prawną, postępuje lojalnie i kieruje się dobrem klienta w celu ochrony jego praw.

Odnosząc się do kary, zdaniem WSD również jej wysokość jest adekwatna do czynu Obwinionego i nie jest niesprawiedliwa. W przedmiotowej sprawie, nie można mówić, że stopień społecznej szkodliwości popełnionego przez Obwinionego czynu był nieznaczny. Słusznie OSD uznał, że reakcja samorządu radców prawnych winna być proporcjonalna do wagi popełnionego przewinienia. W tym przypadku Okręgowy Sąd Dyscyplinarny OIRP w (...) uznał, iż właściwa jest kara pieniężna w wysokości 1,5 krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, tj. 4.200 zł. OSD orzekający w tej sprawie słusznie uznał bowiem, iż zarówno kara upomnienia, jak i kara nagany, byłyby w tym przypadku zbyt łagodne, zaś kary zawieszenia czy pozbawienia prawa do wykonywania zawodu - nadmiernie surowe. Na rodzaj orzeczonej kary wpłynęła też uprzednia karalność dyscyplinarna obwinionego. Zdaniem WSD jeżeli OSD wybrał z katalogu kar, karę nie najsurowszą i nieeliminacyjną, to nie można uznać go za zbyt rygorystyczny. Zatem kara pieniężna jest adekwatna do czynu i czyni zadość zasadom prewencji generalnej – odstraszenia innych radców prawnych od takich czynów oraz czyni zadość zasadom prewencji indywidualnej – powinna odstraszyć Obwinionego i wywołać u niego refleksję związaną z koniecznością ustalania zasad relacji z klientem w oparciu o prawo i zasady etyki radcy prawnego, tym bardziej, że Obwiniony był już wcześniej karany. Prawidłowo również ustalił OSD, że Obwiniony co do zasady zgodził się z karą pieniężną i jej wysokością (najniższy wymiar), ale chciał jednocześnie, by znaczna część tej kary trafiła do pokrzywdzonego. Na gruncie ustawy o radcach prawnych rozwiązanie postulowane przez Obwinionego nie jest możliwe. Sąd dyscyplinarny może bowiem orzec jedynie kary i środki karne przewidziane w art. 65 ustawy o

radcach prawnych, wśród których nie ma zadośćuczynienia czy odszkodowania na rzecz pokrzywdzonego. Oczywiście, zdaniem WSD, nic nie stoi na przeszkodzie żeby Obwiniony zwrócił Skarżącemu określoną kwotę w ramach odszkodowania lub nawet zadośćuczynił mu za doznaną krzywdę, czy to poprzez wzajemne negocjacje czy też poprzez instytucję mediacji. Zarówno WSD, jak i OSD, nie mają możliwości orzeczenia nawiązki na rzecz Skarżącego, gdyż takiej dolegliwości, jak prawidłowo zauważył OSD, nie przewiduje ustawa o radcach prawnych. Ponadto nawiązka nie jest karą lecz środkiem karnym przewidzianym w prawie karnym. Katalog możliwych kar dyscyplinarnych i środków karnych wskazany jest w art. 65 ustawy o radcach prawnych. Co więcej z art 74(1) pkt. 2) ustawy o radcach prawnych wynika, że w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy rozdziałów I-III Kodeksu karnego. Nawiązka, na którą powołuje się Obwiniony, a którą można by zastosować w przedmiotowej sprawie to instytucja z Rozdziału V kodeksu karnego (k.k.) pt. Środki karne. Z art. 46 § 2 k.k. zawartego w tym rozdziale, wynika, że nawiązkę można orzec jeżeli orzeczenie obowiązku naprawienia szkody jest znacznie utrudnione. Zgodnie natomiast z art. 46 § 3 k.k. orzeczenie nawiązki nie stoi na przeszkodzie dochodzenia niezaspokojonej części roszczenia w drodze postępowania cywilnego. Zatem w postępowaniu dyscyplinarnym nie można zastosować środka karnego w postaci nawiązki, gdyż nie mieści się ona w zakresie rozdziałów I-III k.k. Natomiast jak wskazano wyżej Obwiniony może zaspokoić dobrowolnie roszczenie Skarżącego w drodze postępowania cywilnego albo pozasądowego.

Obwiniony zdaniem WSD naruszył dwie najważniejsze zasady wykonywania zawodu radcy prawnego: zasadę profesjonalnego i rzetelnego postępowania oraz zasadę współdziałania z organami samorządu zawodowego radców prawnych. Jednym z elementów rzetelności jest jakość tego co się robi i nierozczarowywanie innych, w tym wypadku swojego klienta. Zaufanie pomiędzy radcą prawnym a klientem musi oparte być na wiarygodności radcy, jego niezawodności i poufności w ich relacjach. Niestety w powyższym wypadku Obwiniony naruszył ta zasadę. Na marginesie sprawy podnieść należy, że mimo iż taki zarzut nie został postawiony Obwinionemu, zdaniem WSD, należy zastanowić się czy takie zachowanie nie narusza również zasady godności, zgodnie z którą, naruszeniem godności zawodu radcy prawnego jest w szczególności takie postępowanie radcy prawnego, które mogłoby zdyskredytować go w opinii publicznej lub podważyć zaufanie do zawodu radcy prawnego (art. 11 ust. 2 KERP). Zwrócił na ten fakt uwagę również Sąd I

instancji stwierdzając z uzasadnieniem orzeczenia, że tego rodzaju sytuacje (zachowanie Obwinionego) mają negatywny wpływ na postrzeganie całego środowiska radców prawnych.

Na koniec zdaniem WSD warto też wskazać, że z art. 6 KERP wynika też konieczność wykonywania czynności zawodowych przez każdego radcę prawnego zgodnie z dobrym obyczajem. Zachowanie Obwinionego polegające na doprowadzeniu do złożenia skargi przez własnego klienta, jest zdecydowanie postępowaniem, które naruszyło dobre obyczaje. Zdaniem WSD będąc radcą prawnym zachować tak się po prostu nie wypada.

O kosztach postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym orzeczono stosownie do art. 70(6) ust. 2 ustawy o radcach prawnych, obciążając nimi Obwinionego z uwagi na jego ukaranie w niniejszym postępowaniu dyscyplinarnym. Wysokość kosztów postępowania określono na poziomie tylko trochę wyższym od stawki minimalnej określonej w oparciu o § 1 ust. 1 pkt 2) w związku z § 1 ust. 2 Uchwały nr 86/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 marca 2015 r. w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego, biorąc pod uwagę w szczególności rodzaj i stopień zawłości sprawy.

Mając powyższe na uwadze Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzekł jak w sentencji.